

Автокефалія українського православ'я: історія і сучасність

Анотація навчальної дисципліни

Автокефалія – церковна самостійність – це слово увірвалося у вітчизняний громадський лексикон у квітні 2018-го року. Тоді після зустрічі у Стамбулі з Вселенським патріархом Варфоломієм I, п'ятий Президент України П. Порошенко висловив ініціативу, підкріплену єпископатом, про поєднання зусиль для визнання світовим православ'ям високого помісного – автокефального – статусу Православної Церкви в Україні.

17 квітня він звернувся до українського парламенту за підтримкою сприяти вирішенню цього питання шляхом отримання Томосу – указу глави Вселенської патріархії – на автокефалію Православній Церкві України.

Так почалась остання спроба проголошення і визнання міжнародного статусу автокефальної церкви України. А їх тільки у XX столітті було три: у 1917–1921 рр.; під час II світової війни у 1941 р. та у переддень і в перші роки державної незалежності України – 1998–1992 рр.

Про всі ці, і про ще більш ранні, круті сходинок української церковної незалежності доступно, популярно, але, водночас і науково коректно будемо говорити в ході вивчення пропонованої дисципліни.

* * *

Той, хто свідомо зупиняє свій вибір на історії української автокефалії – церковної самостійності, очевидно, не тільки тонко відчуває суспільно-політичні реалії, а й прагне системних відповідей на виклики часу.

Значить ви розумієте, що у сучасній літературі ще недостатньо фахових узагальнень з цього приводу. Адже в цих узагальненнях мають бути акумульовані міждисциплінарні знання – і історія церкви, і історія культури, і церковне право, і етнологія, і геополітика, і соціальна психологія, і конфліктологія... Ще не вповні усвідомленим залишається значущість створення Помісної Православної Церкви в Україні частиною суспільства, та, навіть, учительсько-викладацької спільноти.

Тому, вважаємо, що вивчення цих питань на часі.

Спробуймо почати осмислювати їх разом, вже сьогодні, формуючи базис наших фахових знань, скориставшись слушною нагодою – можливістю вибору цієї навчальної дисципліни.

Підставою для фахового осягнення цих питань є напрацювання автора дисципліни, який ще 1993 року захистив кандидатську дисертацію на тему: «Українська Автокефальна Православна Церква (1917–1930 рр.)», а 2006 р. – докторську дисертацію «Інституційний розкол православної церкви в Україні в умовах модернізації (XIX ст. – 30-ті рр. XX ст.)», має чимало профільних наукових публікацій.

Сподіваюсь, що вивчення цієї дисципліни буде для Вас цікавим, корисним, пізнавальним, розширюючи знання про маловідомий раніше світ «за іконостасами вівтарів» – світ церковної політики, дипломатії та їх суспільного резонансу.